Un trubadur la porţile jazzului: Johnny Răducanu

Florian Lungu

Iată-ne în prezenţa celui de al cincilea album dedicat câte unui unic creator – de astă dată Johnny Răducanu, după cele consacrate regretatului muzician Marius Popp, lui Cătălin Tîrcolea, Mircea Tiberian, Romeo Cozma – primele opt discuri ale „Antologiei Muzicii Româneşti: Jazz Music" fiind concepute drept compilaţii ce au cuprins fiecare, piese ale mai multor autori. Laolaltă, treisprezece discuri ale numitei antologii.

Arareori – poate odată într-un secol – se întâmplă să vină pe lume întruchipări ale talentului, măiestriei, discernămîntului şi experienţei de viaţă, de calibrul unei personalităţi artistice accentuate precum a fost aceea a lui Johnny Răducanu!

Nativ în cosmopolitul oraş-port Brăila, la 1 decembrie 1931, moştenitor al mai multor generaţii cu tradiţii seculare în muzică, Johnny Răducanu a urmat studii liceale muzicale la Iaşi şi Cluj, apoi din 1953, studii universitare la Bucureşti, sub îndrumarea ilustrului profesor de contrabas Iosif Prunner, afirmându-se încă din anii studenţiei ca un instrumentist redutabil şi un inspirat improvizator. A colaborat cu *Orchestra de Estradă a Radiodifuziunii Române*, a fost component al *Orchestrei „Electrecord"* (din 1960) condusă de Theodor Cosma apoi de Alexandru Imre, membru al *Trio-ului Jancy Körössy*, al vestitului *Cvintet de Jazz „Bucureşti"* (1969-1974, cu saxofoniştii Dan Mândrilă, Ştefan Berindei, pianistul Marius Popp, bateristul Eugen Gondi), formaţie cu care a susţinut nenumărate concerte şi a efectuat înregistrări la Radio şi Electrecord. A participat la Festivalul Mondial al Tineretului de la Moscova (1962, Medalia de Aur pentru *Orchestra „Electrecord"*), la Festivalurile Internaţionale de Jazz de la Varşovia şi Praga (1968), la concertul dat în Berlinul de Est cu *„Freetet-ul"* lui Richard Oschanitzky (1969). L-am regăsit nelipsit la toate festivalurile româneşti de jazz începând cu cele de la Ploieşti (1969-1971), succesiv la cele de la Sibiu (din 1974), Bucureşti, Braşov, Costineşti, Iaşi, Galaţi, Cluj, Satu Mare, Craiova, Arad, Gărâna etc.

Discografia muzicianului alătură mai multe EP-uri şi LP-uri, în „Seria Jazz" cu Richard Oschanitzky, Jancy Körössy, *Orchestra „Electrecord"*, Friedrich Gulda, Guido Manusardi, Aura Urziceanu şi în colecţiile „Istoria Jazz-ului", „Jazz Restitutio", ca sideman – toate editate de Electrecord. Sub nume propriu a realizat un EP („Jazz în trio"), cinci LP-uri („Jazz în ţara mea", „Confesiuni", „Confesiuni II", „Confesiuni III", „Jazz Made in Romania" – reeditate apoi pe CD), mai multe CD-uri („To His Friends", „Jazz Behind The Carpathians", „Johnny Răducanu and Teodora Enache Live in San Francisco", „Jazz Antifanariot", „Johnny Răducanu & Teodora Enache – Jazz Poems", „Baladă lăutărească" (pian solo), „Chamber Jazz Music".

A susţinut în calitate de contrabasist, pianist, şef de formaţie, nenumărate recitaluri pe scene româneşti de club, concert şi festival, cariera sa internaţională acumulând sute de prezenţe în ţări din Europa şi Asia. În primăvara anului 1987, invitat de *United States Information Agency (USIA)*, a întreprins o călătorie de trei luni în Statele Unite ale Americii, conferenţiind la universităţi, evoluând scenic, întâlnindu-se cu

nume de rezonanţă ale interpretării / învăţământului din America, furnizând consistente informaţii despre jazzul românesc şi exponenţii săi, spre a fi incluse în băncile de date americane; a fost oaspete în direct câte o oră, în reţeaua internaţională a postului de radio „Voice of America", în emisiunile „Jazz Hour" ale celebrului realizator radio Willis Conover. După anul 2000 a revenit în mai multe rânduri peste ocean, ca reprezentant al jazzului din patria sa. Johnny Răducanu a dobândit din partea ambasadorului SUA la Bucureşti, Harry Barnes Jr., o diplomă prin care era estimat drept cel mai important promotor al jazzului românesc în America şi al jazzului american în România. Pe lângă recompense, titluri, distincţii acordate de diferite instituţii şi publicaţii, muzicianul a fost desemnat, din 25 octombrie 1997, drept *Cetăţean de Onoare* al municipiului natal Brăila. Iar concertul aniversar numit *„Johnny Răducanu, 70 de ani de jazz în România"* din 2 decembrie 2001, la Sala Radio din capitală, s-a constituit drept cea mai amplă manifestare spectaculară de gen desfăşurată vreodată pe scenele noastre! Actualmente, Festivalul-Concurs Internaţional care îi poartă numele a ajuns în octombrie 2022, la ediţia a IX-a.

Cu ingeniozitate, bun gust şi meşteşug, cu recunoscutu-i har de melodist, dar şi cu talentul de rafinat armonist, Johnny Răducanu a configurat un univers de expresie nepereche, seducător evantai de trăiri afective zugrăvit cu pregnanţă pe claviatura în alb şi negru a pianului, ca şi prin combinarea unor pastelate tente şi irizări sonore în diverse formule de grup.

Prezentul portret componistic pe disc include reprezentative opusuri datorate lui Johnny Răducanu, inclusiv o creaţie clasificabilă într-un areal destul de puţin prospectat, acela al *jazzului cameral*.

Primele patru secvenţe au fost preluate din contextul LP-ului „Jazz in My Country”, Seria Jazz nr. 11; în afara insolitei piese „Flageolette” concepută pentru contrabas şi baterie (în colaborare cu percuţionistul Eugen Gondi), celelalte trei, „Blues Unison”, „Vals nostalgic” şi „Joc” au fost înregistrate de contrabasistul compozitor în parteneriat cu Marius Popp - pian, Eugen Gondi - baterie, Radu Goldiş - ghitară, Dan Mîndrilă - saxofon tenor, Nelu Marinescu - trompetă, Peter Wertheimer - flaut.

Următoarele două momente muzicale, intitulate „Epu Blues” (dedicată subsemnatului) şi „Tescani” aparţin captivantului album 1999 „Jazz Behind The Carpathians – Johnny Răducanu Meets Teodora Enache”, liderul pianist fiind însoţit în demersul lui creativ de Alin Constanţiu - saxofon bariton şi clarinet, de ghitaristul Jean Stoian, de basistul Pedro Negrescu şi de bateristul Tudi Zaharescu.

Dintr-un CD rezumativ al creaţiei lui Johnny Răducanu nu puteau lipsi piese emblematice precum „Jocul ţambalelor” (în măsura de 11 timpi) şi „Iarnă, iarnă” – ambele pe versuri de Nina Cassian, în tălmăcirile solistice de excepţie datorate pe atunci foarte tinerei Aura Urziceanu care a fost acompaniată de instrumentişti pe măsură: saxofoniştii Dan Mîndrilă şi Ştefan Berindei, pianistul Marius Popp, trompetistul Nelu Marinescu, trombonistul Nicolae Farcaş, basistul Johnny Răducanu, Nicolae Coca Moraru - percuţie şi canadianul Ron Rully - baterist şi lider.

Din cele trei LP-uri de „Confesiuni” (datate 1979-1983) ale lui Johnny Răducanu au fost alese trei mărturisiri de intensă trăire afectivă, sensibilă, sinceră, introvertită, încredinţate pianului solo: „Doinind”, „Serpentine”, „Octombrie Song”.

De o aparte ingeniozitate arhitectonic-sonoră s-a vădit a fi şi piesa „Glumă”, selectată în cuceritoarea versiune interpretativă conferită ei de autorul însuşi, pe clapele în alb şi negru, în discul 2009 „Baladă lăutărească”.

În epilog – diversitate, echilibru, culoare, insolit, atribute oportune în a caracteriza lucrarea de stil *third stream* numită „Rapsodia carpatină” (Brass 5 + 2) concretizată în sunet de cvintetul de alămuri cu două trompete, corn, trombon, tuba şi o secţie ritmică alcătuită din contrabas şi din baterie (compozitorul lider susţinînd el însuşi reuşite solo-uri de contrabas). Interpreţii au fost, pe răbojul CD-ului 2008

„Johnny Răducanu Chamber Jazz Music”, trompetiştii Edmund Buschinger şi Ilie Voicu, Nicolae Lipoczi - corn, Florea Pane - trombon, Vasile Mihăilescu - tubă, Johnny Răducanu - contrabas, lider, Gabriel Teodorescu - baterie.

SUMMARY

Florian Lungu

A troubadour at the jazz gates: Johnny Răducanu

Here we are in the presence of the fifth album dedicated to a single creator - this time Johnny Răducanu, after those dedicated to the late musician Marius Popp, Cătălin Tîrcolea, Mircea Tiberian, Romeo Cozma - the first eight discs of the *Anthology of Romanian Music: Jazz Music* being conceived as compilations that each included pieces by several authors. Together, thirteen discs of the so-called anthology.
Rarely - perhaps once in a century - does it happen to come into the world the embodiment of talent, mastery, discernment and life experience, of the caliber of an artistic personality as pronounced as that of Johnny Răducanu! With ingenuity, good taste and craftsmanship, with his acknowledged gift as a melodist, but also with the talent of a refined harmonist, Johnny Răducanu has configured a universe of unparalleled expression, a seductive fan of emotional feelings painted with poignancy on the black and white keyboard of the piano, as well as through the combination of pastel tones and sound iridescence in various group formulas. The present compositional portrait on disc includes representative opuses by Johnny Răducanu, including a creation that can be classified in a rather little explored area, that of *chamber jazz music*.